

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

30. června 2022 *

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Azylová a přistěhovalecká politika – Směrnice 2011/95/EU – Článek 4 – Společná řízení pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany – Směrnice 2013/32/EU – Články 6 a 7 – Normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu – Článek 18 Listiny základních práv Evropské unie – Směrnice 2013/33/EU – Článek 8 – Zajištění žadatele – Důvody zajištění – Ochrana národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku – Zajištění žadatele o azyl z důvodu neoprávněného vstupu na území Unie“

Ve věci C-72/22 PPU,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (Nejvyšší správní soud Litvy) ze dne 2. února 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 4. února 2022, v řízení zahájeném na návrh

M. A.

za přítomnosti:

Valstybės sienos apsaugos tarnyba,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Arabadžev (zpravodaj), předseda senátu, L. Bay Larsen, místopředseda Soudního dvora, vykonávající funkci soudce prvního senátu, I. Ziemele, P. G. Xuereb a A. Kumin, soudci,

generální advokát: N. Emiliou,

vedoucí soudní kanceláře: M. Siekierzyńska, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. dubna 2022,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za M. A. I. Botyrienė, advokát,
- za litevskou vládu K. Dieninise a V. Vasiliauskienė, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi A. Azema, S. L. Kalėdou a A. Steiblytė, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: litevština.

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 2. června 2022,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9), čl. 7 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60), jakož i čl. 8 odst. 2 a 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (Úř. věst. 2013, L 180, s. 96).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi M. A., státním příslušníkem třetí země, a Valstybės sienos apsaugos tarnyba (Služba ochrany státních hranic při Ministerstvu vnitra Litevské republiky) (dále jen „VSAT“) ve věci návrhu VSAT na zajištění M. A.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2011/95

- 3 Článek 4 odst. 1 směrnice 2011/95 stanoví:
„Členské státy mohou pokládat za povinnost žadatele předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu. Povinností členského státu je posoudit významné náležitosti žádosti ve spolupráci se žadatelem.“

Směrnice 2013/32

- 4 Článek 2 písm. c) směrnice 2013/32 zní:
„Pro účely této směrnice se rozumí:
[...]
c) ‚žadatelem‘ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která učinila žádost o mezinárodní ochranu, o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto“.

5 Článek 6 směrnice stanoví:

„1. Učiní-li určitá osoba žádost o mezinárodní ochranu u orgánu, který je podle vnitrostátního práva příslušný k registraci této žádosti, provede se tato registrace do třech pracovních dnů od učinění žádosti.

Pokud je žádost o mezinárodní ochranu učiněna u jiných orgánů, u nichž je pravděpodobné, že budou takové žádosti dostávat, ale nejsou podle vnitrostátního práva příslušné k jejich registraci, členské státy zajistí, aby byla registrace provedena do šesti pracovních dnů od učinění žádosti.

Členské státy zajistí, aby těmto jiným orgánům, u nichž je pravděpodobné, že budou žádosti o mezinárodní ochranu dostávat, jako jsou policejní orgány, pohraniční stráž, imigrační orgány a pracovníci detenčních zařízení, byly poskytnuty příslušné informace a aby jejich pracovníkům byla poskytnuta úroveň školení nezbytná pro plnění jejich úkolů a povinností a pokyny pro poskytování informací žadatelům ohledně místa a způsobu podávání žádostí o mezinárodní ochranu.

2. Členské státy zajistí, aby osoba, která učinila žádost o mezinárodní ochranu, měla příležitost podat žádost co možná nejdříve. Pokud žadatel této příležitosti nevyužije, může členský stát odpovídajícím způsobem použít článek 28 této směrnice.

3. Aniž je dotčen odstavec 2, mohou členské státy požadovat, aby se žádosti o mezinárodní ochranu podávaly osobně nebo na určitém místě.

4. Bez ohledu na odstavec 3 se považuje žádost o mezinárodní ochranu za podanou, jakmile ji příslušné orgány dotyčného členského státu obdrží od žadatele nebo, pokud tak stanoví vnitrostátní právo, jakmile o ní obdrží úřední zápis.

5. Pokud v důsledku žádostí o mezinárodní ochranu učiněných současně velkým počtem státních příslušníků třetích zemí nebo osob bez státní příslušnosti je v praxi velice obtížné dodržet lhůtu stanovenou v odstavci 1, mohou členské státy stanovit, že lze tuto lhůtu prodloužit na 10 pracovních dní.“

6 Článek 7 odst. 1 stanoví:

„Členské státy zajistí, aby každá zletilá osoba způsobilá k právním úkonům měla právo učinit svým jménem žádost o mezinárodní ochranu.“

7 Článek 43 směrnice stanoví:

„1. Členské státy mohou v souladu se základními zásadami a zárukami uvedenými v kapitole II stanovit řízení, kterými se na hranicích nebo v tranzitních prostorách členského státu rozhoduje o:

- a) přípustnosti žádostí podle článku 33 podaných na těchto místech nebo
- b) věcné stránce žádostí v řízení podle čl. 31 odst. 8.

2. Členské státy zajistí, aby rozhodnutí bylo v řízení podle odstavce 1 vydáno v přiměřené době. Není-li rozhodnutí vydáno do čtyř týdnů, povolí se žadateli vstup na území členského státu, aby mohla být jeho žádost zpracována v souladu s ostatními ustanoveními této směrnice.

3. V případě příjezdu velkého počtu státních příslušníků třetí země nebo osob bez státní příslušnosti, které podávají žádost o mezinárodní ochranu na hranici nebo v tranzitním prostoru, kdy není v praxi možné použít ustanovení odstavce 1, lze tato řízení uplatnit také v případech a po dobu, kdy jsou tito státní příslušníci třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti běžně ubytovány v blízkosti hranice nebo tranzitního prostoru.“

Směrnice 2013/33

8 Body 15 a 20 odůvodnění směrnice 2013/33 stanoví:

„(15) Zajištění žadatelů by mělo být prováděno v souladu s hlavní zásadou, podle níž nelze nikoho zajistit pouze proto, že žádá o mezinárodní ochranu, a zejména v souladu s mezinárodními právními závazky členských států, a s článkem 31 Ženevské úmluvy. Zajištění žadatelů by mělo být možné pouze v jasně vymezených výjimečných případech stanovených touto směrnicí a v souladu se zásadou nezbytnosti a přiměřenosti, pokud jde o způsob i účel zajištění. Zajištěný žadatel by měl mít účinný přístup k příslušným procesním zárukám, jako jsou opravné prostředky k vnitrostátnímu soudnímu orgánu.

[...]

(20) Zajištění žadatele by mělo být krajním opatřením a mělo by být uplatňováno pouze poté, co byla řádně posouzena veškerá alternativní opatření, při nichž nedochází k fyzickému zajištění, s cílem lépe zajistit fyzickou a psychickou integritu žadatele. Jakékoli alternativní opatření nahrazující zajištění by mělo respektovat základní lidská práva žadatele.“

9 Článek 2 písm. h) směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

h) ‚zajištěním‘ zadržování žadatele členským státem na určitém místě, kde je žadatel zbaven svobody pohybu“.

10 Článek 8 v odstavcích 2 a 3 stanoví:

„2. V případě nutnosti a na základě individuálního posouzení každého případu mohou členské státy zajistit žadatele, nelze-li účinně uplatnit jiná, mírnější donucovací opatření.

3. Žadatel může být zajištěn pouze v těchto případech:

[...]

e) vyžaduje-li to ochrana národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku;

[...]“

11 Článek 9 směrnice stanoví:

„1. Žadatel musí být zajištěn pouze po co nejkratší dobu a pokud přetrvávají důvody stanovené v čl. 8 odst. 3.

Správní řízení týkající se důvodů zajištění stanovených v čl. 8 odst. 3 musí být vedena s náležitou péčí. Zpoždění, k nimž dojde během správních řízení a jež nejsou zaviněna žadatelem, nemohou být důvodem pro to, aby byl žadatel nadále zajištěn.

2. Zajištění žadatele nařizují písemně soudní či správní orgány. Příkaz k zajištění musí obsahovat odůvodnění po skutkové i právní stránce.

3. V případech, kdy zajištění nařizují správní orgány, zajistí členské státy, aby mohl být proveden z moci úřední nebo na žádost žadatele rychlý soudní přezkum zákonnosti zajištění. V případě přezkumu zákonnosti zajištění z moci úřední se o přezkumu rozhodne v co nejkratší době od začátku zajištění. V případě přezkumu zákonnosti zajištění na žádost žadatele se o přezkumu rozhodne v co nejkratší době od začátku příslušného řízení. Členské státy za tímto účelem stanoví ve vnitrostátním právu lhůtu pro provedení přezkumu zákonnosti zajištění z moci úřední nebo přezkumu zákonnosti zajištění na žádost žadatele.

Je-li zajištění shledáno v rámci soudního přezkumu jako nezákonné, musí být dotčený žadatel neprodleně propuštěn.

4. Zajištění žadatelé jsou neprodleně písemně informováni [informováni] o důvodech zajištění a o postupech, jakými mohou podle vnitrostátního práva příkaz k zajištění napadnout, a o možnosti požádat o bezplatnou právní pomoc a zastupování, a to v jazyce, jemuž rozumějí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumějí.

5. Zajištění přezkoumává v přiměřených časových odstupech soudní orgán z moci úřední nebo na žádost dotčeného žadatele a činí tak zejména vždy při jeho prodlužování, nebo jakmile to vyžadují okolnosti či jsou k dispozici nové informace, které mohou mít vliv na zákonnost zajištění.

6. V případech soudního přezkumu rozhodnutí o zajištění podle odstavce 3 zajistí členské státy žadatelům přístup k bezplatné právní pomoci a zastupování. Tato bezplatná právní pomoc a zastupování musí zahrnovat alespoň vypracování požadovaných procesních dokumentů a účast na jednání před soudem jménem žadatele.

Bezplatnou právní pomoc a zastupování poskytují osoby s příslušnou kvalifikací, které jsou podle vnitrostátního práva připuštěny nebo oprávněny k jejich výkonu a jejichž zájmy nejsou a ani by potenciálně nemohly být v rozporu se zájmy žadatele.

7. Členské státy mohou také stanovit, že se bezplatná právní pomoc a zastupování poskytuje:

- a) pouze osobám, které nemají dostatečné prostředky nebo
- b) pouze prostřednictvím služeb poskytovaných právními poradci nebo jinými poradci, kteří jsou vnitrostátním právem výslovně určeni k tomu, aby žadatelům pomáhali a zastupovali je.

8. Členské státy mohou rovněž:

- a) stanovit pro poskytování bezplatné právní pomoci a zastupování finanční nebo časová omezení, pokud tato omezení svévolně neomezují přístup k právní pomoci a zastupování;
- b) stanovit, že pokud jde o poplatky a jiné náklady, nebude žadatelům poskytnuto příznivější zacházení, než je zacházení obecně poskytované v záležitostech týkajících se právní pomoci vlastním státním příslušníkům.

9. Členské státy mohou požadovat, aby jim žadatel zcela nebo částečně nahradil vynaložené náklady, pokud se jeho finanční situace značně zlepší nebo pokud bylo rozhodnutí o těchto nákladech přijato na základě nepravdivých informací, které žadatel předložil.

10. Ve vnitrostátním právu se stanoví postupy, kterými se řídí přístup k právní pomoci a zastupování.“

Litevské právo

12 Článek 2 odst. 20 Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (zákon Litevské republiky o právním postavení cizinců) ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „cizinecký zákon“) stanoví, že za žadatele o azyl se považuje cizinec, který v souladu s podmínkami stanovenými tímto zákonem podal žádost o azyl, o níž dosud nebylo vydáno konečné rozhodnutí.

13 Kapitola X² cizineckého zákona upravuje použití tohoto zákona v případě vyhlášení stanného práva, výjimečného stavu, jakož i v případě vyhlášení nouzového stavu z důvodu hromadného přílivu cizinců. V rámci této kapitoly článek 140¹² stanoví:

„1. Cizinec je oprávněn podat žádost o azyl:

- 1) na hraničním přechodu nebo v tranzitní zóně, u [VSAT];
- 2) na území Litevské republiky, pokud cizinec vstoupil [na území] Litvy legálně, na [odboru pro migraci];
- 3) v cizím státě, prostřednictvím diplomatických a konzulárních zastoupení Litevské republiky určených ministrem zahraničí.

2. Žádost o azyl je nepřípustná, pokud ji cizinec podal v rozporu s podmínkami uvedenými v odstavci 1 tohoto článku, přičemž podmínky pro podání žádosti o azyl se žadateli vysvětlí. S ohledem na zranitelnost cizince nebo jiné individuální okolnosti může [VSAT] přijmout žádost o azyl podanou cizincem, který překročil hranice Litevské republiky protiprávně.

[...]“

14 Článek 140¹⁷ cizineckého zákona, který upravuje důvody pro zajištění žadatele o azyl v případě vyhlášení stanného práva, výjimečného stavu, jakož i v případě vyhlášení nouzového stavu z důvodu hromadného přílivu cizinců, v bodě 2 stanoví, že žadatel o azyl může být zajištěn, pokud při vstupu na území Litevské republiky překročil hranice protiprávně.

- 15 Řízení o udělení a odnětí azylu v Litevské republice schválené nařízením ministra vnitra Litevské republiky č. 1V-131 ze dne 24. února 2016 (ve znění nařízení ministra vnitra Litevské republiky č. 1V-626 ze dne 27. července 2021) (dále jen „popis řízení“) v bodě 23 stanoví, že pokud je žádost o azyl podána orgánu, který není uveden v čl. 67 odst. 1 cizineckého zákona, nebo je podána v rozporu s podmínkami uvedenými v odstavci 2 téhož článku nebo v bodě 22 popisu řízení, je tato žádost vrácena cizinci nejpozději do dvou pracovních dnů od okamžiku, kdy je zjištěno, že žádost, kterou orgán obdržel, je žádostí o azyl, a žadatel je informován o podmínkách pro podání takové žádosti. Tato informace se cizinci poskytne písemně v jazyce, o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí. Kopie odpovědi cizinci se zašle orgánu uvedenému v čl. 67 odst. 1 cizineckého zákona podle místa pobytu cizince, je-li toto místo známo.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 16 Usnesením vlády Litevské republiky č. 517 o „Vyhlášení nouzového stavu na území státu a jmenování vedoucího operací souvisejících s nouzovým stavem na území státu“ ze dne 2. července 2021 byl vyhlášen nouzový stav na celém území Litevské republiky. Dne 10. listopadu 2021 byl na části tohoto území vyhlášen výjimečný stav, jelikož měl tento členský stát za to, že čelí hromadnému přílivu migrantů pocházejících zejména z Běloruska.
- 17 Dne 17. listopadu 2021 byl M. A., státní příslušník třetí země, zadržen v Polsku se skupinou osob přicházejících z Litvy, jelikož neměl cestovní doklady ani vízum potřebné k pobytu v tomto členském státě a Unii. Dne 19. listopadu 2021 byl M. A. předán příslušníkům VSAT na litevské území. Téhož dne tento orgán zajistil M. A. na dobu nejvýše 48 hodin a podal k Alytaus apylinkės teismas (okresní soud v Alytusu, Litva) návrh na zajištění na dobu nejvýše šesti měsíců.
- 18 Před zmíněným soudem VSAT uvedla, že v litevských databázích nefigurují informace týkající se dotyčné osoby a že tato osoba pobývá v Litvě neoprávněně. S ohledem na všechny relevantní okolnosti měla VSAT za to, že M. A. by mohl uprchnout, aby se vyhnul zajištění či případnému vyhoštění z tohoto členského státu. VSAT proto podala návrh na zajištění M. A. na dobu nejvýše šesti měsíců za účelem určení jeho právního statusu.
- 19 Na jednání před Alytaus apylinkės teismas (okresní soud v Alytusu) podal M. A. žádost o mezinárodní ochranu. Rozhodnutím ze dne 20. listopadu 2021 tento soud nařídil zajištění M. A. do doby, než bude rozhodnuto o jeho právním postavení v Litvě, maximálně ale do 18. února 2022, a to s tím, že existuje nebezpečí útěku a že bez takového opatření není možné určit důvody, na kterých se zakládá jeho žádost o azyl.
- 20 M. A. se proti tomuto rozhodnutí odvolal k předkládajícímu soudu, Lietuvos vyriausiosios administracinės apylinkės teismas (Nejvyšší správní soud Litvy). Na jednání před tímto soudem M. A. potvrdil svou žádost o mezinárodní ochranu a uvedl, že žádost o azyl předložil již dne 20. listopadu 2021 blíže neurčenému úředníkovi VSAT. Tento orgán nicméně tvrdí, že o této žádosti nemá žádné údaje.
- 21 Dne 24. ledna 2022 M. A. předložil VSAT písemnou žádost o azyl. Tato žádost byla odborem pro migraci zamítnuta jako nepřípustná, a to zejména na základě čl. 140¹² odst. 1 cizineckého zákona.

- 22 Před předkládajícím soudem M. A. uvedl, že o výsledku posouzení své žádosti o azyl nemá žádné informace a že nebyl poučen o podmínkách pro její podání. Dne 1. února 2022, na dalším jednání před předkládajícím soudem, požádali zástupce M. A. a zástupce VSAT tento soud, aby nařídil odboru pro migraci posoudit žádost M. A. o mezinárodní ochranu.
- 23 Předkládající soud zaprvé uvádí, že za takového nouzového stavu zapříčiněného hromadným přílivem migrantů, jaký byl vyhlášen usnesením č. 517/21, musí žádost o azyl splňovat podmínky stanovené v čl. 140¹² odst. 1 cizineckého zákona, jinak je nepřípustná. Podle článku 140¹⁷ cizineckého zákona lze kromě toho za takového nouzového stavu zajistit cizince, který vstoupil na litevské území protiprávně.
- 24 Společné použití těchto ustanovení cizineckého zákona by mělo za následek, že M. A., jelikož by na litevské území vstoupil neoprávněně a byl zajištěn, by nemohl podat žádost o mezinárodní ochranu, a tudíž být považován za žadatele o azyl.
- 25 Z důvodu nouzového stavu vyhlášeného usnesením č. 517/21 mohou být přitom méně omezující opatření, než je zajištění, uplatněna pouze vůči žadatelům o azyl.
- 26 Předkládající soud má tedy za to, že v případě státního příslušníka třetí země, který protiprávně vstoupil a pobývá na území Litvy, nelze tato méně omezující opatření použít.
- 27 Na základě čl. 140¹² odst. 2 cizineckého zákona VSAT sice může přiznat postavení žadatele o azyl státním příslušníkům třetí země, kteří překročili litevské hranice protiprávně, a to s přihlédnutím ke zranitelnosti těchto osob nebo jiným individuálním okolnostem. Nicméně vzhledem tomu, že právní úprava podmínky pro využití tohoto prostoru pro uvážení neupřesňuje, má předkládající soud za to, že není s to rozhodnout o zákonnosti opatření, která VSAT přijal v projednávané věci.
- 28 Za těchto podmínek se předkládající soud zabývá tím, zda směrnice 2011/95 a 2013/32 brání vnitrostátním právním ustanovením, podle kterých v případě vyhlášení nouzového stavu z důvodu hromadného přílivu cizinců je cizinec, který vstoupil a pobývá na území členského státu protiprávně, fakticky zbaven možnosti podat žádost o mezinárodní ochranu.
- 29 Předkládající soud má zadruhé pochybnosti, zda jsou v souladu s unijním právem ustanovení, která umožňují litevským orgánům za nouzového stavu vyhlášeného s ohledem na hromadný příliv migrantů zajistit osobu v situaci M. A. pouze na základě toho, že neoprávněně vstoupila na litevské území. Předkládající soud se zabývá slučitelností těchto ustanovení s bodem 15 odůvodnění a čl. 8 odst. 2 a 3 směrnice 2013/33, podle kterých je zajištění žadatelů o mezinárodní ochranu možné pouze v jasně vymezených výjimečných případech a v souladu se zásadou přiměřenosti.
- 30 Z důvodu pochybností týkajících se legality původního zajištění M. A. předkládající soud kromě toho předkládacím rozhodnutím VSAT uložil, aby dotyčného dočasně (do 18. února 2022) umístil v ubytovacím středisku nebo na jiném vhodném místě s možností svobody pohybu pouze v daném místě. Předkládající soud dále VSAT nařídil, aby se zdržel vyhoštění či předání M. A. do třetí země do doby, než bude přijato konečné rozhodnutí ve věci v původním řízení.

31 Za těchto podmínek se Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Nejvyšší správní soud Litvy) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Musí být čl. 7 odst. 1 směrnice [2013/32] ve spojení s čl. 4 odst. 1 směrnice [2011/95] vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava použitelná v projednávané věci, která v případě vyhlášení stanného práva či výjimečného stavu nebo při vyhlášení nouzového stavu z důvodu hromadného přílivu cizinců v zásadě neumožňuje cizinci, který vstoupil a pobývá na území členského státu protiprávně, podat žádost o mezinárodní ochranu?
- 2) Bude-li první otázka zodpovězena kladně, musí být čl. 8 odst. 2 a 3 směrnice [2013/33] vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž může být v případě vyhlášení stanného práva či výjimečného stavu nebo při vyhlášení nouzového stavu z důvodu hromadného přílivu cizinců žadatel o azyl zajištěn na základě pouhé skutečnosti, že vstoupil na území Litevské republiky protiprávním překročením státní hranice?“

K naléhavému řízení

- 32 Předkládající soud požádal o projednání této žádosti v naléhavém řízení o předběžné otázce upraveném v čl. 107 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora.
- 33 Na podporu této žádosti předkládající soud uvedl, že M. A. byl zajištěn od 17. listopadu 2021 do přijetí předkládacího rozhodnutí, tedy do 2. února 2022. Na základě tohoto rozhodnutí byl umístěn v ubytovacím středisku VSAT za podmínek uvedených v bodě 30 tohoto rozsudku. Předkládající soud dále uvedl, že použitelná právní úprava umožňuje VSAT, jakmile skončí platnost tohoto dočasného opatření, stanoveného na 18. února 2022, podat k soudu prvního stupně nový návrh na zajištění dotyčné osoby nebo přijetí jiného opatření vůči ní.
- 34 Dne 21. února 2022 první senát Soudního dvora požádal předkládající soud o informace týkající se situace M. A. po uplynutí platnosti jím nařízeného opatření a o upřesnění zejména stran omezení osobní svobody s tímto opatřením spojenými.
- 35 Z odpovědi předkládajícího soudu vyplývá, že dne 11. února 2022 Marijampolės apylinkės teismas (okresní soud v Marijampole, Litva) přijal vůči M. A. opatření obdobné tomu, které nařídil předkládající soud a které je uvedeno v bodě 30 tohoto rozsudku. Předmětné opatření bylo nařízeno do doby, než bude určeno právní postavení M. A., a to nejdéle do 11. května 2022.
- 36 Na prvním místě je třeba uvést, že se předmětná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týká výkladu směrnic 2011/95, 2013/32 a 2013/33, které spadají do působnosti třetí části hlavy V Smlouvy o FEU, jež upravuje prostor svobody, bezpečnosti a práva. Tato žádost je tudíž způsobilá k projednání v naléhavém řízení o předběžné otázce.
- 37 Pokud jde na druhém místě o podmínku naléhavosti, je třeba zdůraznit, že tato podmínka je splněna zejména tehdy, když je osoba dotčená ve věci v původním řízení v současné době zbavena osobní svobody a její ponechání ve vazbě závisí na řešení sporu v původním řízení. Situaci dotyčné osoby je v této souvislosti zapotřebí posuzovat ke dni zkoumání žádosti o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení (rozsudek ze dne 14. května 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 99, jakož i citovaná judikatura).

- 38 Podle ustálené judikatury představuje umístění státního příslušníka třetí země do zajišťovacího zařízení, ať již v průběhu jeho žádosti o mezinárodní ochranu, nebo za účelem jeho vyhoštění, opatření spojené se zbavením osobní svobody (rozsudek ze dne 14. května 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 100, jakož i citovaná judikatura).
- 39 Co se týče výkladu pojmu „zajištění“ ve smyslu čl. 2 písm. h) směrnice 2013/33, Soudní dvůr již kromě toho rozhodl, že ze znění a geneze tohoto ustanovení, jakož i z jeho kontextu vyplývá, že zajištění žadatele o mezinárodní ochranu představuje donucovací opatření, které zbavuje tohoto žadatele svobody pohybu a odděluje ho od zbytku obyvatelstva, neboť mu ukládá, aby se neustále zdržoval v omezeném a uzavřeném prostoru (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. května 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 223).
- 40 V projednávané věci je třeba zaprvé poukázat na to, že k okamžiku posuzování návrhu na projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce bylo M. A. uloženo opatření „jiné“ než zajištění ve smyslu litevského práva, a to konkrétně ubytování ve středisku VSAT s omezením pohybu na prostor tohoto střediska.
- 41 V tomto ohledu z informací poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že M. A. se skutečně mohl pohybovat v rámci uvedeného střediska VSAT, mimo něj se nicméně mohl pohybovat pouze na základě povolení a v doprovodu. Dotyčný je tedy zjevně izolován od zbytku obyvatelstva a zbaven svobody pohybu.
- 42 Za těchto podmínek musí být tato osoba považována za zajištěnou ve smyslu čl. 2 písm. h) směrnice 2013/33.
- 43 Zadruhé, co se týče souvislosti mezi trváním zajištění a rozhodnutím sporu v původním řízení, z předkládacího rozhodnutí předně vyplývá, že první předběžná otázka se týká toho, zda je navrhovatel v původním řízení oprávněn podat žádost o mezinárodní ochranu, a může tedy být považován za žadatele o azyl. Podle informací poskytnutých předkládajícím soudem je přitom postavení žadatele o azyl nutné k tomu, aby bylo možné uplatnit opatření, které není spojeno s omezením svobody pohybu jakožto pojmovým znakem zajištění.
- 44 Předmětem druhé předběžné otázky je pak určit, zda na základě čl. 8 odst. 2 a 3 směrnice 2013/33 lze M. A. zajistit pouze z toho důvodu, že na litevském území pobývá neoprávněně.
- 45 S ohledem na tyto úvahy první senát Soudního dvora dne 3. března 2022 na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodl, že se žádosti předkládajícího soudu o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení vyhovuje.

K předběžným otázkám

K první otázce

K tomu, zda se první otázka nestala bezpředmětnou

- 46 Na jednání litevská vláda uvedla, že dne 18. března 2022 M. A. podal žádost o mezinárodní ochranu, která je nyní posuzována příslušnými orgány. Ač výslovně netvrdí, že je tato předběžná otázka nepřípustná, daná vláda v tomto ohledu uvádí, že dle jejího názoru již není třeba, aby Soudní dvůr na první předběžnou otázku odpověděl, jelikož se stala bezpředmětnou.
- 47 Postup zavedený článkem 267 SFEU je nástrojem spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, díky němuž Soudní dvůr poskytuje vnitrostátním soudům výklad unijního práva, jenž je pro ně nezbytný k vyřešení sporů, které mají tyto soudy rozhodnout [rozsudek ze dne 19. listopadu 2019, A. K. a další (Nezávislost kárného kolegia Nejvyššího soudu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 69].
- 48 V tomto ohledu je třeba připomenout, že důvodem existence žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce není vydávání konzultativních stanovisek k obecným nebo hypotetickým otázkám, ale potřeba vyřešení skutečného sporu. Pokud se tedy ukáže, že položená otázka již není pro řešení daného sporu zjevně relevantní, Soudní dvůr má povinnost rozhodnout o nevydání rozhodnutí ve věci samé [rozsudek ze dne 19. listopadu 2019, A. K. a další (Nezávislost kárného kolegia Nejvyššího soudu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 70].
- 49 I za předpokladu, že M. A. skutečně dne 18. března 2022 podal žádost o mezinárodní ochranu, která je v současné době předmětem přezkumu, přitom z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že účelem první předběžné otázky předkládajícího soudu je určit, zda opatření, která byla vůči M. A. uplatněna od okamžiku, kdy měl dne 20. listopadu 2021 učinit první pokus o podání žádosti o mezinárodní ochranu, byla v souladu s právem.
- 50 Z toho plyne, že první předběžná otázka je pro řešení sporu v původním řízení nadále užitečná, a je tudíž třeba na ni odpovědět.

K věci samé

- 51 I když předkládající soud po formální stránce omezil svou otázku na výklad konkrétních ustanovení unijního práva, nebrání v rámci postupu spolupráce upraveného článkem 267 SFEU a zmíněného v bodě 47 tohoto rozhodnutí taková skutečnost Soudnímu dvoru, aby předkládajícímu soudu poskytl všechny prvky výkladu unijního práva, které mohou být užitečné pro rozhodnutí ve věci, která mu byla předložena, bez ohledu na to, zda je tento soud ve své otázce zmínil. V tomto ohledu přísluší Soudnímu dvoru, aby ze všech poznatků předložených vnitrostátním soudem, zejména pak z odůvodnění předkládacího rozhodnutí, vytěžil ty prvky uvedeného práva, které je s přihlédnutím k předmětu sporu v původním řízení třeba vyložit (rozsudek ze dne 15. července 2021, DocMorris, C-190/20, EU:C:2021:609, bod 23 a citovaná judikatura).

- 52 V projednávané věci je třeba uvést, že první otázka předkládajícího soudu, která se týká zejména výkladu čl. 4 odst. 1 směrnice 2011/95, je odůvodněna pochybnostmi, které předkládající soud vyjadřuje stran podmínek, za kterých lze v Litvě podat žádost o mezinárodní ochranu. Uvedené ustanovení se ovšem týká posuzování relevantních náležitostí takové žádosti dotčeným členským státem, a nejeví se tudíž být relevantní pro řešení sporu v původním řízení.
- 53 Vzhledem k tomu, že se první předběžná otázka týká uvedených podmínek podání žádosti o mezinárodní ochranu, je kromě toho třeba podat také výklad článku 6 směrnice 2013/32, který stanoví pravidla týkající se přístupu k řízení posuzujícímu takové žádosti.
- 54 Podle informací poskytnutých předkládajícím soudem má v případě nouzového stavu z důvodu hromadného přílivu cizinců mimoto nedodržení podmínek podání žádosti o mezinárodní ochranu stanovených v čl. 140¹² odst. 1 cizineckého zákona za následek nepřijetí žádosti, kterážto je podle bodu 23 popisu řízení vrácena žadateli bez posouzení.
- 55 To znamená, jak uvádí generální advokát v bodě 58 svého stanoviska, že státní příslušníci třetích zemí, kteří nesplňují podmínky pro vstup do Litvy, mohou právoplatně požádat o azyl v tomto členském státě v podstatě pouze ze zahraničí nebo na hranicích tohoto státu. Tito státní příslušníci naproti tomu pozbývají takové možnosti poté, co vstoupí na území uvedeného členského státu protiprávně. Vnitrostátní orgány totiž v těchto případech k takové žádosti podle všeho nepřihlédnou.
- 56 Za těchto podmínek je za účelem poskytnutí užitečné odpovědi na první otázku třeba mít za to, že podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda článek 6 a čl. 7 odst. 1 směrnice 2013/32 musí být vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle které v případě vyhlášení stanného práva či výjimečného stavu nebo při vyhlášení nouzového stavu z důvodu hromadného přílivu cizinců je státním příslušníkům třetí země pobývajícím na jeho území neoprávněně fakticky na tomto území znemožněn přístup k řízení posuzujícímu žádosti o mezinárodní ochranu.
- 57 Z ustanovení čl. 6 odst. 1, 3 a 4 směrnice 2013/32 vyplývá, že krok spočívající v „učinění“ žádosti o mezinárodní ochranu nevyžaduje žádné správní formality, nýbrž že tyto formality musí být dodrženy při „podání“ předmětné žádosti. Posledně uvedený krok totiž v zásadě vyžaduje, aby žadatel o mezinárodní ochranu vyplnil formulář zakotvený za tímto účelem v čl. 6 odst. 4 této směrnice [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. června 2020, Ministerio Fiscal (Orgán, u něhož je pravděpodobné, že bude dostávat žádosti o mezinárodní ochranu), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, bod 93].
- 58 K uvedenému kroku spočívajícímu v „učinění“ žádosti o mezinárodní ochranu je zejména třeba upřesnit, že čl. 7 odst. 1 směrnice 2013/32 stanoví, že každá zletilá osoba způsobilá k právním úkonům má právo učinit svým jménem žádost o mezinárodní ochranu. Kromě toho z judikatury Soudního dvora vyplývá, že každý státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti má právo učinit žádost o mezinárodní ochranu na území členského státu, a to i na jeho hranicích nebo v jeho tranzitních prostorách, i když na tomto území pobývá neoprávněně. Toto právo mu musí být přiznáno bez ohledu na to, jakou má taková žádost naději na úspěch [rozsudek ze dne 16. listopadu 2021, Komise v. Maďarsko (Kriminalizace pomoci žadatelům o azyl), C-821/19, EU:C:2021:930, bod 136].

- 59 Článek 6 odst. 2 směrnice 2013/32 mimoto stanoví členským státům povinnost zajistit, aby osoba, která učinila žádost o mezinárodní ochranu, měla příležitost podat žádost co možná nejdříve [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. června 2020, Ministerio Fiscal (Orgán, u něhož je pravděpodobné, že bude dostávat žádosti o mezinárodní ochranu), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, bod 63].
- 60 V tomto ohledu je nutno předně zdůraznit, že učinění, registrace a podání žádosti musí splňovat cíl směrnice 2013/32 spočívající v zaručení účinného, tj. co nejsnadnějšího přístupu k řízení o udělení mezinárodní ochrany [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. června 2020, Ministerio Fiscal (Orgán, u něhož je pravděpodobné, že bude dostávat žádosti o mezinárodní ochranu), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, bod 63].
- 61 Právem učinit takovou žádost je dále zaprvé podmíněno dodržování práv na to, aby byla tato žádost zaregistrována a mohla být podána a posouzena ve lhůtách stanovených směrnicí 2013/32, a zadruhé v konečném důsledku, jím je podmíněna i účinnost práva na azyl, jak je zaručeno v článku 18 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Komise v. Maďarsko (Přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu), C-808/18, EU:C:2020:1029, bod 102].
- 62 Učinění a podání žádosti o mezinárodní ochranu tedy sice představují po sobě následující a odlišné fáze [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. června 2020, Ministerio Fiscal (Orgán, u něhož je pravděpodobné, že bude dostávat žádosti o mezinárodní ochranu), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, bod 93], nicméně mezi těmito kroky existuje úzká spojitost, jelikož mají zajistit na straně jedné účinný přístup k řízení, které umožní posouzení žádosti o mezinárodní ochranu a účinnost článku 18 Listiny na straně druhé.
- 63 Je tudíž třeba konstatovat, že použití vnitrostátních právních předpisů, jakým je čl. 140¹² odst. 1 cizineckého zákona, který stanoví, že státní příslušník třetí země, pobývajícím na území daného členského státu neoprávněně, je pouze z tohoto důvodu, poté co vstoupil na litevské území, zbaven možnosti učinit nebo podat žádost o mezinárodní ochranu, ve svém důsledku uvedenému státnímu příslušníkovi brání v účinném uplatnění práva zakotveného v článku 18 Listiny.
- 64 Takové podmínky přístupu k řízení o posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, které stanoví čl. 140¹² odst. 1 cizineckého zákona, nelze považovat za podmínky souladné s požadavky zakotvenými v článku 6 a čl. 7 odst. 1 směrnice 2013/32.
- 65 Podle čl. 6 odst. 3 směrnice 2013/32 sice mohou členské státy požadovat, aby se žádosti o mezinárodní ochranu podávaly osobně nebo na určitém místě. Nicméně, jak uvedl generální advokát v bodě 75 svého stanoviska, členské státy nemohou využít této možnosti způsobem, který těmto státním příslušníkům či některým z nich v praxi brání podat žádost nebo ji podat „co možná nejdříve“. Opačný výklad by znamenal popření cíle směrnice 2013/32, jímž je zaručit účinný, snadný a rychlý přístup k řízení o poskytnutí mezinárodní ochrany, a vážně by ohrozil užitečný účinek práva požádat o azyl, které čl. 7 odst. 1 této směrnice přiznává každému státnímu příslušníkovi třetí země.
- 66 Jinak tomu nemůže být ani v případě, že přístup státního příslušníka třetí země k řízení uvedenému v článku 6 směrnice 2013/32 může být přeci jen zajištěn v rámci diskreční pravomoci zakotvené v čl. 140¹² odst. 2 cizineckého zákona, který dává rozhodujícímu orgánu možnost přijmout k posouzení žádost o mezinárodní ochranu z důvodu zranitelnosti dotčeného žadatele nebo jiných individuálních okolností.

- 67 V tomto ohledu postačí konstatovat, že jak vyplývá z bodu 58 tohoto rozsudku, podle znění čl. 7 odst. 1 směrnice 2013/32 a dle judikatury Soudního dvora má „každá zletilá osoba“ a „každý státní příslušník třetí země“ právo učinit žádost o mezinárodní ochranu. Vnitrostátní právní ustanovení, jako je čl. 140¹² odst. 2 cizineckého zákona, podle kterého rozhodující orgán disponuje diskreční pravomocí stran toho, zda zohlední pouze žádosti některých dotyčných osob pobývajících na litevském území neoprávněně, a to z důvodu jejich zranitelnosti, tudíž nesplňuje podmínky stanovené čl. 7 odst. 1 směrnice 2013/32.
- 68 Litevská vláda se nicméně na podporu omezení práva předložit žádost o mezinárodní ochranu, která vyplývá z čl. 140¹² odst. 1 cizineckého zákona, dovolává hrozby pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost, již musí Litevská republika čelit z důvodu hromadného přílivu migrantů na své hranice, a to zejména z Běloruska.
- 69 Za těchto podmínek je třeba poukázat na to, že podle článku 72 SFEU se ustanovení třetí části hlavy V této smlouvy nedotýkají výkonu odpovědnosti členských států za udržování veřejného pořádku a ochranu vnitřní bezpečnosti.
- 70 V tomto ohledu je třeba připomenout, že ačkoliv členským státům přísluší přijmout opatření způsobilá k zajištění veřejného pořádku na jejich území a jejich vnitřní a vnější bezpečnosti, nevyplývá z toho, že se na taková opatření vůbec neuplatní unijní právo. Jak totiž Soudní dvůr rozhodl, Smlouva o FEU stanoví výslovné odchylky použitelné v situacích, jež mohou mít vliv na veřejný pořádek nebo na veřejnou bezpečnost, pouze v přesně vymezených případech. Z toho nelze vyvodit závěr, že existuje obecná výhrada, která by byla inherentně obsažena ve Smlouvě o FEU a vylučovala by všechna opatření přijatá za účelem zajištění veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti z působnosti unijního práva. Uznání existence takové výhrady nezávisle na zvláštních podmínkách ustanovení této Smlouvy by mohlo ohrozit závazný charakter unijního práva a jeho jednotné uplatňování [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Komise v. Maďarsko (Přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu), C-808/18, EU:C:2020:1029, bod 214].
- 71 Mimoto odchylka stanovená v článku 72 SFEU musí být vykládána striktně. Z toho vyplývá, že tento článek 72 nelze vykládat tak, že členským státům přiznává pravomoc odchýlit se od ustanovení unijního práva prostým odkazem na odpovědnost za udržování veřejného pořádku a ochranu vnitřní bezpečnosti, kterou mají [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Komise v. Maďarsko (Přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu), C-808/18, EU:C:2020:1029, bod 215].
- 72 Za těchto podmínek a se zřetelem k judikatuře uvedené v bodech 70 a 71 tohoto rozsudku takové ustanovení, jako je čl. 140¹² odst. 1 cizineckého zákona, které vede fakticky k tomu, že státnímu příslušníku třetí země, který pobývá v tomto členském státě neoprávněně, je upřeno právo předložit na jeho území žádost o mezinárodní ochranu, nelze odůvodnit z titulu článku 72 SFEU na základě všeobecného odkazu na ohrožení veřejného pořádku či vnitřní bezpečnosti zapříčiněné hromadným přílivem státních příslušníků třetí země.
- 73 Litevská vláda ostatně neupřesnila, jaký by mělo mít takové opatření účinek ve vztahu k udržování veřejného pořádku a ochraně vnitřní bezpečnosti za nouzového stavu souvisejícího s předmětným hromadným přílivem migrantů.
- 74 Kromě toho, jak vyplývá z bodů 125 až 127 a 130 stanoviska generálního advokáta, směrnice 2013/32 členským státům umožňuje, zejména v článku 43, stanovit zvláštní řízení, použitelná na hranicích, v jejichž rámci má být posouzena přípustnost žádostí o mezinárodní ochranu

v situacích, ve kterých jednání žadatele nasvědčuje tomu, že je jeho žádost zjevně neopodstatněná či jde o případ zneužití. Tato řízení členskými státy umožňují vykonávat na vnějších hranicích Unie odpovědnost, která jim náleží v oblasti udržování veřejného pořádku a ochrany vnitřní bezpečnosti, aniž by bylo potřeba využít výjimky podle článku 72 SFEU.

- 75 Se zřetelem ke všem těmto úvahám je třeba na první předběžnou otázku odpovědět, že článek 6 a čl. 7 odst. 1 směrnice 2013/32 musí být vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle které v případě vyhlášení stanného práva či výjimečného stavu nebo při vyhlášení nouzového stavu z důvodu hromadného přílivu cizinců je státním příslušníkům třetí země pobývajícím na jeho území neoprávněně fakticky na tomto území znemožněn přístup k řízení posuzujícímu žádosti o mezinárodní ochranu.

Ke druhé otázce

K přípustnosti

- 76 Litevská vláda na jednání v podstatě tvrdila, že není důvodné rozhodovat o druhé předběžné otázce, jelikož předkládající soud dne 2. února 2022 nařídil, aby M. A. bylo uloženo opatření „jiné než zajištění“ ve smyslu litevského práva a toto opatření bylo v podstatě prodlouženo do 11. května 2022.
- 77 V tomto ohledu nicméně postačí připomenout, že z bodu 42 tohoto rozsudku vyplývá, že opatření uložené M. A. je zajištěním ve smyslu čl. 2 písm. h) směrnice 2013/33.
- 78 Za těchto podmínek je nutno konstatovat, že na druhou otázku, která je přípustná, je třeba odpovědět.

K věci samé

- 79 Podstatou druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 8 odst. 2 a 3 směrnice 2013/33 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž může být v případě vyhlášení stanného práva či výjimečného stavu nebo při vyhlášení nouzového stavu z důvodu hromadného přílivu cizinců žadatel o azyl zajištěn pouze z toho důvodu, že pobývá na území tohoto členského státu neoprávněně.
- 80 Předně je třeba upřesnit, že státní příslušník třetí země získává postavení žadatele o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. c) směrnice 2013/32 v okamžiku „učinění“ takové žádosti [rozsudek ze dne 25. června 2020, Ministerio Fiscal (Orgán, u něhož je pravděpodobné, že bude dostávat žádosti o mezinárodní ochranu), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, bod 92].
- 81 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že články 8 a 9 směrnice 2013/33 ve spojení s body 15 a 20 jejího odůvodnění stanoví významná omezení pravomoci členských států provést zajištění [rozsudek ze dne 25. června 2020, Ministerio Fiscal (Orgán, u něhož je pravděpodobné, že bude dostávat žádosti o mezinárodní ochranu), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, bod 101].
- 82 Podle čl. 8 odst. 2 uvedené směrnice tak platí, že žadatel o mezinárodní ochranu může být zajištěn pouze v případě nutnosti, na základě individuálního posouzení každého případu a nelze-li účinně uplatnit jiná, mírnější donucovací opatření. Z toho vyplývá, že vnitrostátní orgány mohou žadatele

o mezinárodní ochranu zajistit teprve poté, co v každém jednotlivém případě ověří, zda je takové zajištění přiměřené sledovaným cílům [rozsudek ze dne 25. června 2020, Ministerio Fiscal (Orgán, u něhož je pravděpodobné, že bude dostávat žádosti o mezinárodní ochranu), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, bod 102].

- 83 Co se týče čl. 8 odst. 3 směrnice 2013/33, z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že toto ustanovení obsahuje taxativní výčet jednotlivých důvodů, na jejichž základě lze přistoupit k zajištění, a že každý z těchto důvodů odpovídá na specifickou potřebu a je autonomní. S ohledem na význam práva na svobodu zakotveného v článku 6 Listiny a závažnost zásahu do tohoto práva, který takové zajištění představuje, musí být omezení výkonu tohoto práva činěna v mezích toho, co je naprosto nezbytné [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. června 2020, Ministerio Fiscal (Orgán, u něhož je pravděpodobné, že bude dostávat žádosti o mezinárodní ochranu), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, body 104 a 105].
- 84 Je přitom třeba konstatovat, že okolnost, že žadatel o mezinárodní ochranu pobývá na území daného členského státu neoprávněně, není mezi důvody, které mohou na základě čl. 8 odst. 3 směrnice 2013/33 zajištění takového žadatele ospravedlnit, uvedena. Státní příslušník třetí země proto nemůže být zajištěn pouze z tohoto důvodu.
- 85 Za účelem poskytnutí užitečné odpovědi předkládajícímu soudu se nicméně jeví jako nezbytné určit, zda na základě takové okolnosti lze přistoupit k zajištění žadatele o azyl z důvodů ochrany národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku uvedených v písm. e) zmíněného čl. 8 odst. 3, jak se v podstatě domnívá litevská vláda. Podle ní představuje zejména ve výjimečném kontextu hromadného přílivu cizinců z Běloruska chování osoby nacházející se v situaci M. A. hrozbu pro veřejný pořádek a národní bezpečnost Litevské republiky. Na jednání vláda tohoto členského státu rovněž uvedla, že cizí státní příslušník v situaci M. A. představuje hrozbou pro veřejný pořádek a národní bezpečnost ostatních členských států Unie.
- 86 V tomto ohledu je třeba připomenout, že striktní ohraničení pravomoci zajistit žadatele, přiznané příslušným vnitrostátním orgánům na základě čl. 8 odst. 3 prvního pododstavce písm. e) směrnice 2013/33, je zajištěno rovněž výkladem pojmů „národní bezpečnost“ a „veřejný pořádek“ uvedených v jiných směrnících v judikatuře Soudního dvora, který se uplatní rovněž v případě směrnice 2013/33 (rozsudek ze dne 15. února 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 64).
- 87 Soudní dvůr přitom rozhodl, že pojem „veřejný pořádek“ předpokládá v každém případě kromě narušení společenského řádu, které představují všechna porušení práva, existenci skutečného, aktuálního a dostatečně závažného ohrožení některého základního zájmu společnosti (rozsudek ze dne 15. února 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 65 a citovaná judikatura).
- 88 Co se týče pojmu „veřejná bezpečnost“, ten zahrnuje vnitřní i vnější bezpečnost členského státu, a veřejná bezpečnost tedy může být dotčena zásahem do funkčnosti základních institucí a veřejných služeb, jakož i přežití obyvatelstva, stejně jako nebezpečím vážného narušení vnějších vztahů nebo mírového soužití národů anebo zásahem do vojenských zájmů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. února 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 66 a citovaná judikatura).
- 89 Z těchto úvah vyplývá, že hrozba pro národní bezpečnost nebo veřejný pořádek může, s ohledem na požadavek nezbytnosti, odůvodňovat zajištění žadatele nebo trvání jeho zajištění na základě čl. 8 odst. 3 prvního pododstavce písm. e) směrnice 2013/33 pouze za podmínky, že jeho

individuální chování představuje skutečné, aktuální a dostatečně závažné ohrožení některého základního zájmu společnosti nebo vnitřní či vnější bezpečnosti předmětného členského státu (rozsudek ze dne 15. února 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 67).

- 90 Za těchto podmínek nelze na skutečnost, že žadatel o mezinárodní ochranu pobývá na území daného členského státu neoprávněně, nahlížet tak, že sama o sobě prokazuje existenci dostatečně závažného ohrožení, které by se dotýkalo základního zájmu společnosti nebo nasvědčovalo narušení zájmů uvedených v bodě 89 tohoto rozsudku. Není tedy možné připustit, aby takový žadatel mohl pouze z toho důvodu, že v daném členském státě pobývá neoprávněně, představovat hrozbu pro jeho národní bezpečnost nebo veřejný pořádek ve smyslu čl. 8 odst. 3 písm. e) směrnice 2013/33.
- 91 Tento závěr nebrání tomu, aby byl žadatel o mezinárodní ochranu pobývajícím neoprávněně v daném členském státě považován za takovou hrozbu z důvodu specifických okolností, které nad rámec neoprávněnosti tohoto pobytu dokládají jeho nebezpečnost.
- 92 Konečně vzhledem k tomu, že argumenty litevské vlády uplatněné na jednání mohou být chápány v tom smyslu, že se tato vláda dovolává možnosti odchýlit se s ohledem na výjimečnou situaci spočívající v přílivu migrantů na základě článku 72 SFEU od všech ustanovení směrnice 2013/33, je třeba uvést, že tato vláda uvádí v tomto ohledu toliko obecné úvahy, které se zřetelem k judikatuře připomenuté v bodech 70 a 71 tohoto rozsudku nemohou použití tohoto článku odůvodnit.
- 93 S ohledem na všechny tyto úvahy je třeba na druhou předběžnou otázku odpovědět, že čl. 8 odst. 2 a 3 směrnice 2013/33 musí být vykládán v tom smyslu, že brání právním předpisům členského státu, podle kterých může být v případě vyhlášení stanného práva či výjimečného stavu nebo při vyhlášení nouzového stavu z důvodu hromadného přílivu cizinců žadatel o azyl zajištěn pouze z toho důvodu, že pobývá na území tohoto členského státu neoprávněně.

K nákladům řízení

- 94 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 6 a čl. 7 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany musí být vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle které v případě vyhlášení stanného práva či výjimečného stavu nebo při vyhlášení nouzového stavu z důvodu hromadného přílivu cizinců je státním příslušníkům třetí země pobývajícím na jeho území neoprávněně fakticky na tomto území znemožněn přístup k řízení posuzujícímu žádosti o mezinárodní ochranu.**

- 2) Článek čl. 8 odst. 2 a 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu, musí být vykládán v tom smyslu, že brání právním předpisům členského státu, podle kterých může být v případě vyhlášení stanného práva či výjimečného stavu nebo při vyhlášení nouzového stavu z důvodu hromadného přílivu cizinců žadatel o azyl zajištěn pouze z toho důvodu, že pobývá na území tohoto členského státu neoprávněně.

Podpisy.